

Fokzeugenbedrijf Forthoeve te Vroomshoop

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en
de aanvullingen daarop**

13 augustus 2008 / rapportnummer 1716-108

1. OORDEEL OVER HET MER

De heer J. Schuttert is voornemens een zeugenhouderijbedrijf te vestigen op een nieuwe locatie op het adres Fortwijk ongenummerd te Vroomshoop in de gemeente Twenterand. In de nieuwe situatie worden twee stallen gerealiseerd voor 5.167 zeugen, 17.280 gespeende biggen, 6 dekberen en 468 opfokzeugen. Hiervoor wordt een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (verder in dit advies 'de Commissie' genoemd) is van oordeel dat in het MER en de aanvulling **alle essentiële informatie aanwezig** is. Het MER en de aanvulling geven informatie over de belangrijkste milieuparameters voor dit initiatief: geur, ammoniak en fijn stof. Voor deze en andere milieuaspecten zijn de effecten van de referentiesituatie, het voorkeursalternatief (VKA) en het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) adequaat in kaart gebracht en is een goede vergelijking van effecten gepresenteerd. Daarmee is in het MER goede en bruikbare informatie beschikbaar om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. Uit het MER en de aanvulling blijkt met name dat:

1. de hoge tegendruk als gevolg van het gekozen ventilatiesysteem en de hoge uitreeluchtsnelheden van de ventilatielucht met de gekozen ventilatoren zijn te overbruggen;
2. de kritische depositiewaarden worden overschreden en dat de staat van instandhouding van de meeste habitats in de Engbertsdijksvennen ongunstig is zodat significant negatieve gevolgen op het Natura 2000-gebied niet zijn uit te sluiten.

Het MER is over het algemeen goed leesbaar en overzichtelijk.

Bij de toetsing van het MER heeft de Commissie enkele essentiële tekortkomingen geconstateerd. Zij heeft het bevoegd gezag, de gemeente Twenterand, geadviseerd om het MER te laten aanvullen alvorens een besluit te nemen.

De tekortkomingen betreffen:

- onvoldoende uitwerking van het aspect luchtkwaliteit;
- ontbreken van de invoergegevens over de luchtsnelheid van de uittredende ventilatielucht;
- gebruik van het verkeerde verspreidingsmodel voor ammoniak;
- ontbreken van informatie over de geuroverlast.

Op 2 en 30 juli 2008 heeft de Commissie de aanvullingen ontvangen en getoetst. De Commissie concludeert dat het MER met de aanvullingen alle informatie bevat om het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te kunnen geven.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

Het MER en de aanvulling

Luchtkwaliteit

MER:

In het MER werd voor fijn stof gerekend met een reductiepercentage van 90% voor luchtwassing¹. Volgens de nu bekende praktijkgegevens behalen enkelvoudige luchtwassers een reductiepercentage van maximaal 60%². Door te rekenen met een reductiepercentage van 90% wordt een te positieve voorstelling van zaken gegeven. De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER een nieuwe berekening van de effecten op de luchtkwaliteit (fijn stof) uit te voeren, waarbij gerekend wordt met de door het ministerie van VROM gepubliceerde emissiefactoren.

Aanvulling:

In de aanvulling is in het bijgevoegd rapport van SGS 'Toetsing emissiescenario's Zeugenhouderij 'De Forthoeve' te Vroomshoop aan de Wet Luchtkwaliteit' de fijn stofemissie opnieuw berekend. Ondanks dat in de bijgevoegde tabellen niet overal de juiste Rav-code is gehanteerd zijn de berekeningen wel correct uitgevoerd. Uit de toetsing blijkt dat aan de gestelde eisen kan worden voldaan.

- De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling ten aanzien van het milieuaspect luchtkwaliteit alle voor de vergunningverlening relevante informatie geven.

Luchtsnelheid

MER:

In het MER werd bij verschillende alternatieven, inclusief VKA, gerekend met een hoge uittreeluchtsnelheid van de ventilatielucht uit de luchtwassers van 9,5 m/sec. Uit het MER viel echter niet op te maken of deze uittreesnelheid haalbaar was en wat de gevolgen waren voor de energieconsumptie. De haalbaarheid van deze hoge uittreesnelheid is cruciale informatie voor het MER, aangezien daarmee tevens de uitstoot en het verspreidingspatroon van ammoniak, geur en fijn stof samenhangt. Andere uitgangspunten voor de luchtsnelheden leiden daarmee tot andere effecten op ammoniak, geur en fijn stof. Daarom is het van belang om te onderbouwen of deze hoge luchtsnelheden realistisch en praktisch uitvoerbaar zijn.

In het MER ontbraken gegevens over de relatie tussen de benodigde capaciteit van de ventilatoren en de te overwinnen tegendruk in het gehele systeem. Het MER vermeldde weliswaar hogere weerstanden in het systeem, maar gaf geen onderbouwing daarvan. Bovendien was het energieverbruik rechtlijnig doorge-rekend op basis van de verhoogde drukopbouw. Het overwinnen van de ontstane tegendruk en het energieverbruik³ zijn gebonden aan het ventilatortype. De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de haalbaarheid van deze hoge luchtsnelheden na te gaan en daarbij het extra energieverbruik te betrekken dat nodig is voor realisatie van die hoge snelheden.

¹ Zienswijzen nummers 2 en 6 gaan in op het reductiepercentage voor fijn stof.

² Volgens de recent gepubliceerde emissiefactoren door VROM 'Emissiefactoren fijn stof voor veehouderij'.

³ Zienswijze nummer 2 geeft aan dat de het energieverbruik onvoldoende in het MER is uitgewerkt.

Aanvulling:

In de aanvulling, inclusief de ontvangen bijlage 'Wijziging aanvulling bij Milieueffectrapportage versie 3.1 Fokzeugenbedrijf Forthoeve te Vroomshoop' d.d. 30 juli 2008, zijn de invoergegevens voor de berekening van de luchtweerstand aangeleverd. Daarmee is aangegeven dat de hoge uittreedsnelheden van de ventilatielucht haalbaar zijn.

Tevens is het energieverbruik in de berekeningen op correcte wijze weergegeven.

- De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling ten aanzien van de luchtsnelheid van de uitgaande ventilatielucht en voor het milieuaspect energieverbruik alle voor de vergunningverlening relevante informatie geven.

Verspreidingsmodel ammoniak

MER:

In het MER werd voor de bepaling van de depositie van ammoniak het RIVM verspreidingsmodel OPS-pro 4.1 gebruikt. Door Wageningen UR en KEMA is verspreidingsmodel 'A Agro-Stacks'⁴ specifiek voor de berekening van de ammoniakpositie ontwikkeld. De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de berekening van de ammoniakdepositie uit te voeren op basis van het verspreidingsmodel 'A Agro-Stacks'.

Aanvulling:

De berekeningen van de ammoniakdepositie in de aanvulling zijn uitgevoerd op basis van het verspreidingsmodel 'A Agro-Stacks'.

- De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling ten aanzien van het milieuaspect ammoniak alle voor de vergunningverlening relevante informatie geven.

Tezamen met het MER is het rapport 'Mogelijke effecten van stikstofdepositie op de Engbertsdijksvenen door nieuwbouw varkenshouderij Forthoeve' aangeleverd. In dit rapport is een passende beoordeling opgenomen. Hierin wordt geconcludeerd dat de achtergronddepositie de kritische depositiewaarden ver overschrijdt en dat de staat van instandhouding van de meeste habitats in de Engbertsdijksvenen ongunstig is. De Commissie constateert op grond van de gepresenteerde gegevens dat significant negatieve gevolgen op het Natura 2000-gebied niet zijn uit te sluiten⁵.

- Gezien de ontwikkelingen rond de toetsing van ammoniakeffecten op Natura 2000⁶ adviseert de Commissie de ontwikkelingen in het ammoniakbeleid nauwlettend te volgen en te betrekken bij de aanvraag van de milieuvergunning.

⁴ Dit verspreidingsmodel geeft de recentste inzichten met betrekking van ammoniakemissie rond een agrarische inrichting.

⁵ Van Dobben & Van Hinsberg (2008), Overzicht van kritische stikstofdeposities voor habitattypen en Natura 2000-gebieden. De auteurs van dit rapport stellen: "Wanneer de atmosferische depositie op een locatie hoger is dan het kritische niveau van het aldaar voorkomende of gewenste habitatype, dan bestaat er een duidelijk risico op significant negatieve effecten (dat wil zeggen: het niet halen van het instandhoudingsdoel)".

⁶ Zie de brief van de Minister van LNV aan de Tweede Kamer d.d. 22 april 2008 en de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 26 maart 2008, zaaknr. 200800289/1. Hieruit blijkt dat het toetsingskader niet de beoogde zekerheid kan bieden aan veehouderijen over de kaders waarbinnen uitbreiding en nieuwvestiging van veehouderijen kan worden toegestaan.

Geurbelasting

MER:

In het MER waren de maatregelen om de geuroverlast als gevolg van het voeren, verwerken en opslaan van brijvoer zoveel mogelijk te voorkomen onvoldoende beschreven⁷. Zo was in het MER niet aangegeven of de ruimte waar het brijvoer wordt opgeslagen mechanisch dan wel op natuurlijke wijze zou worden geventileerd. Tevens was niet aangegeven of en zo ja, op welke wijze de ventilatielucht komende uit de voerkeuken en de brijvoeropslag zou worden behandeld om geuroverlast te minimaliseren. De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de maatregelen te beschrijven om geuroverlast als gevolg van het voeren van bijproducten te beperken.

Aanvulling:

In de aanvulling zijn de maatregelen beschreven om de geuroverlast te beperken.

- De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling ten aanzien van het milieuaspect geurbelasting alle voor de vergunningverlening relevante informatie geven.

⁷ Zienswijze nummer 6 geeft aan dat de vrijkomende geur van brijvoer in het MER onvoldoende is meegenomen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: de heer J. Schuttert

Bevoegd gezag: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand

Besluit: vergunning op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: aanpassing fokzeugenbedrijf

Betrokken documenten:

- milieueffectrapport versie 2.1 d.d. 10 augustus 2007, DLV;
- rapport Landelijk inpassing d.d. 20 juli 2007, Eelerwoude;
- akoestisch onderzoek d.d. 29 maart 2007, Adviesbureau De Haan;
- overzichtstekening begane grond en renvooi d.d. 10 augustus 2007, DLV;
- rapport verspreidingsberekeningen geur en fijn stof d.d. 23 juli 2007, SGS Environmental Services;
- milieueffectrapport versie 3.1 d.d. 31 december 2007, DLV;
- overzichtstekening begane grond en renvooi, d.d. 8 januari 2008, DLV;
- plattegrond verdieping stal 1 d.d. 8 januari 2008, DLV;
- situatietekening d.d. 8 januari 2008, DLV;
- detail plattegrond luchtwassers d.d. 8 januari 2008, DLV;
- akoestisch onderzoek d.d. 19 december 2007, Adviesbureau De Haan;
- rapport verspreidingsberekeningen geur en fijn stof d.d. 20 december 2007, SGS Environmental Services;
- omgevingstoets d.d. 21 december 2007, DLV;
- rapport mogelijke effecten van stikstofdepositie op de Engbertsdijkvenen door nieuwbouw varkenshouderij Forthoeve, d.d. 13 februari 2008, Aequator
- Aanvulling bij Milieueffectrapportage Fokzeugenbedrijf Forthoeve te Vroomshoop, DLV;
- Wijziging Aanvulling bij Milieueffectrapportage Fokzeugenbedrijf Forthoeve te Vroomshoop, DLV.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. De lijst met inspraakreacties en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: Gemeentecontact 23 februari 2006

aanvraag richtlijnenadvies: 23 februari 2006

ter inzage legging startnotitie: van 23 februari 2006 tot 6 april 2006

richtlijnenadvies: 4 mei 2006

richtlijnen vastgesteld: 23 mei 2006

aanvraag toetsingsadvies: 11 september 2007

ter inzage legging MER: 13 september 2007 tot 25 oktober 2007

kennisgeving MER in: Gemeentecontact 19 september 2007

1^e aanvulling op MER: 15 januari 2008
MER procedure gestaakt op: 19 februari 2008

aanvraag toetsingsadvies nieuw MER: 27 februari 2008
kennisgeving nieuw MER: Gemeentecontact 28 februari 2008
ter inzage legging nieuw MER: 28 februari tot en met 10 april 2008

aanvulling op nieuwe MER: 2 juli 2008;
wijziging aanvulling op het nieuwe MER: 30 juli 2008
toetsingsadvies nieuw MER en de aanvullingen daarop: 13 augustus 2008

Bijzonderheden:

Op 13 september 2007 heeft de Commissie een eerder MER varkenshouderij Forthoeve te Vroomshoop ontvangen en vervolgens getoetst. Bij de toetsing heeft de Commissie enkele essentiële tekortkomingen geconstateerd. Zij heeft het bevoegd gezag, de gemeente Twenterand, geadviseerd om het MER te laten aanvullen alvorens een besluit te nemen.

De tekortkomingen betroffen het ontbreken van:

- een passende beoordeling, waarin onderzocht moest worden of negatieve significante effecten op het Natura 2000-gebied 'De Engbertsdijkvenen' konden worden uitgesloten;
- de cumulatieve berekening van geurhinder;
- de beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) en
- de referentiesituatie en de milieueffecten daarvan.

De aangeleverde aanvullingen van 15 januari en 27 februari 2008 op het oorspronkelijke MER hadden een ingrijpende wijziging in het voornemen tot gevolg, zodat bevoegd gezag besloot de procedure met betrekking tot het ingediende MER te staken en er de voorkeur aan gaf een geheel nieuw MER op te laten stellen. Door het nieuwe MER met de daarin verwerkte aanpassingen en de bijlagen ter visie te leggen, kregen belanghebbenden de mogelijkheid zienswijzen in te brengen op basis van de uitgebreide nieuwe informatie. Het MER heeft vanaf 28 februari 2008 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Alle tekortkomingen van het eerste MER zijn in het nieuwe MER uitgewerkt.

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.J.M. Hendriks (tevens ook werkgroepsecretaris)
ir. N.G. Ketting (voorzitter)
ing. M. Pijnenburg

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Stichting Vrom?, Westerhaar
2. Milieuraad Den Ham en Natuurhistorische Vereniging, Vroomshoop
3. Gemeente Hardenberg, Hardenberg
4. J. Hessink, Vroomshoop
5. A. ten Napel-Hazelhorst, Hardenberg
6. Stichting Vrom?, Westerhaar (aanvullend)
7. Smit's Hoeve, Vroomshoop

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Fokzeugenbedrijf Forthoeve te Vroomshoop en de aanvullingen daarop

De heer J. Schuttert is voornemens een zeugenhouderijbedrijf te vestigen op een nieuwe locatie op het adres Fortwijk ongenummerd te Vroomshoop in de gemeente Twenterand. In de nieuwe situatie worden twee stallen gerealiseerd voor 5.167 zeugen, 17.280 gespeende biggen, 6 dekberen en 468 opfokzeugen. Hiervoor wordt een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2262-8